

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

2006

Julkaistu Helsingissä 6 päivänä huhtikuuta 2006

N:o 243—249

SISÄLLYS

N:o		Sivu
243	Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain muuttamisesta	741
244	Laki oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta	747
245	Laki esitutkintalain muuttamisesta	750
246	Laki pakkokeinolain muuttamisesta	752
247	Laki käräjäoikeuslain 17 §:n muuttamisesta	754
248	Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	755
249	Laki sotilasoikeudenkäyntilain 3 §:n muuttamisesta	756

N:o 243

Laki

oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain muuttamisesta

Annettu Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 2006

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan oikeudenkäynnistä rikosasioissa 11 päivänä heinäkuuta 1997 annetun lain (689/1997) 1 luvun 1 §:n 2 momentti,

muutetaan 2 luvun 1 a ja 3 § sekä 10 §:n 1 momentti, 3 luvun 10 §:n 2 momentti, 5 luvun 1 §:n 1 momentti, 8 §:n 3 momentti, 13 § ja 15 §:n 1 momentti, 6 luvun 3 §, 9 §:n 2 momentti sekä 11 §:n 1 ja 2 momentti, 7 luvun 2 §:n 1 momentin 6 kohta sekä 9 luvun 1 a §:n 1 momentti sekä 6 ja 9 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 luvun 1 a § laissa 652/2004, 3 § ja 9 luvun 1 a §:n 1 momentti laissa 107/1998, 2 luvun 10 §:n 1 momentti laissa 260/2002 ja 9 luvun 9 § laissa 369/1999, sekä

lisätään 3 luvun 10 §:ään uusi 2 momentti, jolloin muutettu 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, 5 lukuun uusi 10 a §, lakiin uusi 5 a luku, 6 lukuun uusi 3 a §, 7 lukuun uusi 14 a § ja uusi 24 § sekä sen edelle uusi väliotsikko, 9 luvun 1 a §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 107/1998, uusi 3 momentti sekä 11 lukuun uusi 5 a § seuraavasti:

2 luku

Asianosaisen avustamisesta

1 a §

Tuomioistuin voi määrätä asianomistajalle oikeudenkäyntiavustajan esitutkintaa ja, silloin kun asianomistajalla on vaatimuksia virallisen syyttäjän ajamassa asiassa, oikeudenkäyntiä varten:

1) rikoslain 20 luvussa tarkoitettussa seksuaalirikosta koskevassa asiassa, jollei sitä erityisestä syystä pidetä tarpeettomana;

2) rikoslain 21 luvun 1—6 §:ssä tarkoitettussa rikosasiassa, jos sitä asianomistajan ja rikoksesta epäillyn välinen suhde huomioon ottaen on pidettävä perusteltuna; sekä

3) henkeen, terveyteen tai vapauteen kohdistuvaa rikosta koskevassa asiassa, jos sitä rikoksen vakavuus, asianomistajan henkilö-

HE 271/2004
LaVM 1/2006
EV 6/2006

41—2006

895029

kohtaiset olosuhteet ja muut seikat huomioon ottaen on pidettävä perusteltuna.

3 §

Sellaiselle 1 a §:ssä tarkoitetun rikoksen asianomistajalle, jota kuullaan henkilökohtaisesti asian selvittämiseksi sekä jonka voidaan katsoa tarvitsevan tukea esitutkinnassa ja oikeudenkäynnissä, voidaan 1 a §:ssä mainituin edellytyksin määrätä tehtävän hoitamiseen tukihenkilö, jolla on riittävä pätevyys.

10 §

Tämän luvun mukaan määrätyle puolustajalle ja asianomistajan oikeudenkäyntiavustajalle maksetaan valtion varoista palkkio ja korvaus noudattaen soveltuvin osin, mitä oikeusapulain 17 ja 18 §:ssä säädetään avustajan palkkioista ja korvauksista. Tämän luvun mukaan määrätyle tukihenkilölle sekä puolustajan saaneen vastaajan ja oikeudenkäyntiavustajan saaneen asianomistajan nimeämälle todistajalle maksetaan korvaus noudattaen soveltuvin osin, mitä oikeusapulain 18 §:ssä säädetään korvauksista.

3 luku

Yksityisoikeudellisesta vaatimuksesta

10 §

Tuomioistuin voi myös puhelinta tai muuta soveltuvaa tiedonvälitystapaa käyttäen kehottaa asianomistajaa ja muuta, jolla on oikeus esittää asiassa yksityisoikeudellinen vaatimus, ilmoittamaan vaatimuksensa ja sen perusteet määräajassa tuomioistuimelle. Tällöin ei sovelleta, mitä 1 momentissa säädetään vaatimuksen tutkimatta jättämisestä. Vaatimus ja sen perusteet saadaan tuomioistuimen pyynnöstä toimittaa tuomio-istuimelle puhelinta tai muuta soveltuvaa tiedonvälitystapaa käyttäen. Jos suullisesti toimitettu vaatimus tai sen perusteet ovat epäselviä, tuomioistuin voi vaatia niiden vahvistamista kirjallisena.

Jollei oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 5 ja 6 §:stä muuta johdu, 1 ja 2 momentissa tarkoitettu vaatimus voidaan tutkia rikosasian yhteydessä vaatimuksen tekijän poissaolosta huolimatta.

5 luku

Syytteen vireillepanosta

1 §

Syyttäjä nostaa syytteen toimittamalla kirjallisen haastehakemuksen käräjäoikeuden kansliaan. Tuomioistuin voi määrätä siinä laajuudessa kuin se katsoo aiheelliseksi, että syyttäjä saa nostaa syytteen antamalla haasteen itse. Syyttäjä saa kuitenkin aina itse nostaa syytteen, jos asia on tarkoitus käsitellä 5 a luvun mukaisessa kirjallisessa menettelyssä.

8 §

Haastaminen voidaan erityisestä syystä toimittaa myös niin, että vastaajalle annetaan tiedoksi ainoastaan haaste ja ilmoitetaan sen perusteena olevasta haastehakemuksesta 3 §:n 1 momentin 3—5 kohdassa tarkoitettua seikat. Haastehakemus ja 3 luvun 10 §:ssä tarkoitettu vaatimus on tällöin viipymättä lähetettävä vastaajalle postitse niin hyvissä ajoin, että hänellä on riittävästi aikaa valmistella puolustustaan ennen asian käsittelyä oikeudessa. Jollei vastaajalla ole postiosoitetta, vastaajalle on haastamisen yhteydessä ilmoitettava, minkä tuomioistuimen kansliasta aineisto on saatavana.

10 a §

Suullisen valmistelun istunto voidaan pitää myös puhelimitse taikka käyttäen videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa tiedonvälitystapaa, jossa istuntoon osallistuvilla on puhe-yhteys keskenään, jos se on istunnossa käsiteltävien kysymysten laatu ja laajuus huomioon ottaen tarkoituksenmukaista.

13 §

Jos vastaaja on vangittuna, matkustuskielossa tai virantoimituksesta pidätettynä, pääkäsittely on pidettävä kahden viikon kuluessa rikosasian vireilletulosta. Jos vangitsemisesta, matkustuskiellosta tai viran-toimituksesta pidättämisestä on päätetty syytteen nostamisen jälkeen, määräaika lasketaan siitä, kun päätös on tehty.

Jos alle 18-vuotias vastaaja on syytteessä

rikoksesta, josta syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä on säädetty ankarampi rangaistus kuin kuusi kuukautta vankeutta, pääkäsittely on pidettävä viimeistään 30 päivän kuluessa rikosasian vireilletulosta. Jos pääkäsittely peruutetaan, uusi pääkäsittely on pidettävä 30 päivän kuluessa päivästä, jona pääkäsittely oli tarkoitus toimittaa.

Jos 7 tai 11 §:ssä tarkoitettu toimenpide, syytteiden käsitteleminen yhdessä tai muu tärkeä syy vaatii, 1 tai 2 momentissa tarkoitettu määräaika voidaan määrätä säädettyä pidemmäksi.

15 §

Pääkäsittelyyn on kutsuttava:

- 1) syyttäjä;
- 2) vastaaja;
- 3) asianomistaja, joka on tuomioistuimelle ilmoittanut esittävänsä vaatimuksia ja jonka vaatimuksia syyttäjä ei aja; sekä
- 4) 2 luvun nojalla määrätty oikeudenkäyntiavustaja ja tukihenkilö.

5 a luku

Asian ratkaiseminen pääkäsittelyä toimittamatta

Edellytykset

1 §

Asia voidaan ratkaista pääkäsittelyä toimittamatta (*kirjallinen menettely*), jos:

- 1) mistään virallisen syyttäjän syytteessä tarkoitettusta yksittäisestä rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai vankeutta enintään kaksi vuotta;
- 2) vastaaja tunnustaa virallisen syyttäjän syytteessä kuvatun teon sekä käräjäoikeudelle antamallaan nimenomaisella ilmoituksella luopuu oikeudestaan suulliseen käsittelyyn ja suostuu asian ratkaisemiseen kirjallisessa menettelyssä;
- 3) vastaaja on teon tehdessään ollut täysi-ikäinen;
- 4) asianomistaja on esitutkinnassa tai kirjallisesti myöhemmin ilmoittanut, ettei vaadi pääkäsittelyn toimittamista; ja
- 5) pääkäsittelyn toimittaminen on asian

selvitettyyn tilaan nähden myös kokonaisuutena arvioiden tarpeetonta.

Kirjallisessa menettelyssä rangaistukseksi ei voida tuomita ankarampaa rangaistusta kuin yhdeksän kuukautta vankeutta.

Menettely

2 §

Jos esitutkinnan perusteella tai muutoin on aihetta olettaa, että edellytykset kirjalliseen menettelyyn ovat olemassa, vastaajaa kehoitetaan haasteen, haastehakemuksen ja 3 luvun 10 §:ssä tarkoitettun vaatimuksen tiedoksianton yhteydessä ilmoittamaan tuomioistuimen määräämässä ajassa kirjallisesti käräjäoikeudelle, tunnustaako hän syytteessä kuvatun teon sekä luopuuko hän oikeudestaan suulliseen käsittelyyn ja suostuuko hän asian ratkaisemiseen kirjallisessa menettelyssä. Vastaajalle on samalla annettava tieto suostumuksen merkityksestä asian käsittelyssä.

Haasteessa vastaajaa myös kehoitetaan vastaamaan häntä vastaan esitettyihin vaatimuksiin kirjallisesti. Muutoin haasteesta on soveltuvin osin voimassa, mitä 5 luvun 9 §:ssä säädetään.

Jos vastaaja toimittaa määräajassa käräjäoikeudelle 1 momentissa tarkoitettun ilmoituksen ja muut 1 §:ssä säädetty edellytykset asian ratkaisemiseen kirjallisessa menettelyssä ovat olemassa, asiassa ei järjestetä pääkäsittelyä, ja asia ratkaistaan viipymättä kirjallisessa menettelyssä, jollei ole syytä siirtää asiaa pääkäsittelyyn.

3 §

Käräjäoikeus voi erityisestä syystä kehottaa asianosaista toimittamaan käräjäoikeuteen lisäksi kirjallisen lausuman. Tällöin käräjäoikeus määrää, mistä kysymyksestä asianosaisen on lausuttava.

Jos käräjäoikeus harkitsee sen tarpeelliseksi, se voi varata asianosaiselle tilaisuuden suullisen lausuman antamiseen käräjäoikeuden kansliassa tai istuntopaikalla. Käräjäoikeus voi myös sallia, että sen asianosaiselta pyytämä vastaus tai lausuma saadaan antaa suullisesti käräjäoikeuden kansliassa tai istuntopaikalla.

Asianosainen kutsutaan suulliseen kuulemiseen uhalla, että asia voidaan ratkaista

hänen poissaolostaan huolimatta. Käräjäoikeus voi myös määrätä, että asianosaisen on saavuttava käräjäoikeuteen henkilökohtaisesti, jos hänen henkilökohtaista läsnäoloaan pidetään tarpeellisena. Tällöin noudatetaan soveltuvien osin, mitä kutsusta ja asianosaiselle poissaolon varalta asetettavista uhista 8 luvussa säädetään.

4 §

Kun asiassa järjestetään suullinen kuuleminen, asianosaisen suullinen vastaus tai lausuma pöytäkirjataan.

Asianosaisen kirjallinen vastaus tai lausuma taikka suullisen vastauksen tai lausuman perusteella laadittu pöytäkirja annetaan heti tiedoksi niille asianosaisille, joita se koskee, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta.

5 §

Vastaajaa ei voida tuomita kirjallisessa menettelyssä ankarampaan rangaistukseen kuin kuudeksi kuukaudeksi vankeuteen varamatta hänelle tilaisuutta suullisen lausuman antamiseen.

6 §

Käräjäoikeuden päätösvaltaisuudesta kirjallisessa menettelyssä säädetään oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 6 §:ssä.

Ratkaisu

7 §

Kirjallisessa menettelyssä tuomio tai päätös saadaan perustaa vain syytteessä esitettyihin seikkoihin, vastaajan tunnustukseen, asianosaisten mahdollisiin kirjallisesti esittämiin taikka heidän suullisesti esittämiinsä, pöytäkirjattuihin vaatimuksiin, vastauksiin tai lausumiin sekä muuhun asian käsittelyssä syntyneeseen kirjalliseen aineistoon. Käräjäoikeudelle toimitettua esitutkintapöytäkirjaa saadaan käyttää tuomion tai päätöksen perusteena vain siltä osin kuin asianosaiset ovat siihen vedonneet.

8 §

Käräjäoikeuden on ilmoitettava asianosaisille kirjallisesti tuomion tai päätöksen antamispäivä hyvissä ajoin ennen ratkaisun an-

tamista. Se voidaan ilmoittaa jo haasteen tiedoksiannon yhteydessä.

Käräjäoikeuden on välittömästi tuomion tai päätöksen antamisen jälkeen lähetettävä vastaajalle ja sellaiselle asianomistajalle, joka on esittänyt asiassa vaatimuksia, jäljennös ratkaisusta sekä samalla lähetettävä oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitetut muutoksenhakuohjeet. Lähetettävään ratkaisuun merkitään, ettei se sisällä tietoa lainvoimaisuudesta. Ratkaisu ja muutoksenhakuohjeet saadaan lähettää postitse asianosaisen viimeksi ilmoittamalla osoitteella.

Täydentävät säännökset

9 §

Kirjallisessa menettelyssä noudatetaan muutoin, mitä rikosasiain käsittelystä säädetään.

Tämän lain 7 luvussa tarkoitettua asiaa ei voida käsitellä kirjallisessa menettelyssä.

6 luku

Pääkäsittelystä

3 §

Pääkäsittely saadaan aloittaa 2 §:n 4—6 kohdassa tarkoitettua esteestä huolimatta, jos on aihetta olettaa, että käsittelyä ei tarvitse lykätä tai, jos se joudutaan lykkäämään, että asiassa ei tarvitse toimittaa 11 §:ssä mainitusta syystä uutta pääkäsittelyä eikä lykkäämisestä aiheudu merkittävää haittaa asian käsittelylle.

Pääkäsittely saadaan aloittaa 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettua esteestä huolimatta, jos:

1) vastaaja ei ole noudattanut hänelle annettua määräystä saapua henkilökohtaisesti sakon uhalla tuomioistuimeen; ja

2) on aihetta olettaa, että vaikka käsittely joudutaan lykkäämään, asiassa ei tarvitse toimittaa 11 §:ssä mainitusta syystä uutta pääkäsittelyä eikä lykkäämisestä aiheudu merkittävää haittaa asian käsittelylle.

3 a §

Pääkäsittelystä, joka on aloitettu 3 §:n 2 momentin nojalla, voidaan vastaajan poissa ollessa kuulla todistajaa tai asiantuntijaa

taikka todistelutarkoituksessa asianomistajaa tai toista vastaajaa, jos vastaajalle on ilmoitettu haasteen yhteydessä siitä, että todistelu voidaan ottaa vastaan hänen poissaolostaan huolimatta. Asiaa saadaan käsitellä myös muilta osin, jos se on tarpeellista asianomistajan yksityisoikeudellisen vaatimuksen käsittelemiseksi tai todistelun vastaanottamiseksi.

Jatkettaessa pääkäsittelyä lykkäyksen jälkeen tuomioistuimen on tehtävä vastaajalle selko asiassa hänen poissa ollessaan kertyneestä oikeudenkäyntiaineistosta.

Todistelua ei vastaajan saapuvilla ollessa oteta vastaan uudelleen. Todistelu on kuitenkin otettava vastaan uudelleen, jos vastaaja sitä pyytää ja hänen poissaolonsa on aiheutunut laillisesta esteestä, jota hän ei ole voinut ajoissa ilmoittaa, tai tuomioistuin harkitsee todistelun uudelleen vastaanottamisen erityisestä syystä tarpeelliseksi. Todistelu on vastaajan pyynnöstä otettava uudelleen vastaan myös, jos pääkäsittelyssä on 1 momentin nojalla esitetty todistelua, josta vastaajalle ei haasteen yhteydessä ole ilmoitettu.

9 §

Jos pääkäsittelyä ei voida toimittaa yhden päivän kuluessa, istunto saadaan keskeyttää. Istuntoa on jatkettava, mikäli mahdollista, perättäisinä päivinä. Jos tämä ei ole mahdollista, asiaa on käsiteltävä vähintään kahtena arkipäivänä viikossa, jollei käsittelyä 10 §:n nojalla lykätä.

11 §

Asiassa on toimitettava uusi pääkäsittely, jos tuomioistuimeen sen päätösvaltaisuuden puutteellisuuden vuoksi joudutaan kesken pääkäsittelyä ottamaan uusi jäsen. Uusi pääkäsittely on toimitettava myös silloin, kun asia on yhden tai useamman kerran ollut lykätynä yhteensä yli 30 päivää.

Vaikka pääkäsittely olisi ollut lykätynä yli 30 päivää, asiassa ei kuitenkaan tarvitse toimittaa uutta pääkäsittelyä, jos sitä asian laadun perusteella pidetään erityisestä syystä tarpeettomana ja jos pääkäsittelyn yhtäjaksoisuuden voidaan käsittelyn lykkäämisestä ja keskeyttämisestä huolimatta katsoa toteutu-

van. Uusi pääkäsittely on kuitenkin pidettävä aina, kun pääkäsittely on ollut lykätynä yhteensä yli 60 päivää.

7 luku

Asianomistajan yksin ajaman rikosasian käsittelystä

2 §

Haastehakemuksessa on ilmoitettava:

6) selvitys siitä, että syyttäjä on päättänyt jättää syytteen nostamatta taikka esitutkintaviranomainen tai syyttäjä on päättänyt, ettei esitutkintaa toimiteta taikka että se keskeytetään tai lopetetaan;

14 a §

Valmisteluistunto voidaan pitää myös puhelimitse taikka käyttäen videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa tiedonvälitystapaa, jossa istuntoon osallistuvilla on puheysteys keskenään, jos se on istunnossa käsiteltävien kysymysten laatu ja laajuus huomioon ottaen tarkoituksenmukaista. Tällöin säännöksiä asian ratkaisemisesta asianosaisen poissaolon perusteella ei sovelleta.

Syyttäjän kuuleminen

24 §

Jos asianomistaja käyttää 1 luvun 14 §:n 2 momentissa tai perustuslain 118 §:n 3 momentissa tarkoitettua ensisijaista syyteoikeutta taikka ajaa yksin rikosasiaa sen vuoksi, että esitutkintaviranomainen on päättänyt, ettei esitutkintaa toimiteta taikka että se keskeytetään tai lopetetaan, tuomioistuimen on ennen kanteen ratkaisemista tuomiolla varattava syyttäjälle tilaisuus tulla asiassa kuulluksi, jollei kuuleminen ole asian laadun vuoksi selvästi tarpeetonta.

9 luku

Oikeudenkäyntikuluista

1 a §

Jos syyttäjän syyte tai muu vaatimus hylätään, jätetään tutkimatta tai jää sillensä,

valtio on vastaajan vaatimuksesta velvollinen korvaamaan vastaajan kohtuulliset oikeudenkäyntikulut. Korvausvelvollisuutta ei ole, jos vastaaja asianomistajan muutoksenhaun johdosta tuomitaan teosta, jota syyttäjän syyte koski. Korvaus maksetaan vasta, kun vastaajan syyllisyyttä koskeva kysymys on ratkaistu lainvoimaisesti.

Oikeusministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä valtion korvausvelvollisuuden toteuttamisesta ja maksamismenettelystä.

6 §

Oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskeva vaatimus on tehtävä ennen käsittelyn päättymistä. Vaatimuksessa on eriteltävä oikeudenkäyntikulujen määrä ja niiden perusteet.

9 §

Mitä oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8, 12 ja 13 §:ssä, 14 §:n 2 momentissa sekä 16 §:ssä säädetään riita-asioista, on soveltuvilta kohdin voimassa myös rikosasioissa.

Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

11 luku

Tuomioistuimen ratkaisusta

5 a §

Tuomioistuimen on, ennen kuin se määrää rikosasian vastaajan mielentilan tutkittavaksi, erikseen ratkaistava (*välituomio*) kysymys siitä, onko vastaajan näytetty menetelleen syytteessä kuvatulla rangaistavaksi säädetyllä tavalla. Tuomioistuin voi samassa yhteydessä välituomiolla ratkaista yksityisoikeudellista vaatimusta tai muuta vaatimusta koskevan kysymyksen. Välituomioon ei saa hakea erikseen muutosta valittamalla.

Mielentilatutkimuksen jälkeen tuomioistuin ratkaisee sen, mihin rikokseen vastaaja on syyllistynyt, ja ratkaisee asian muilta osin, jollei asiaa jonkun vastaajan osalta voida ratkaista 5 §:ssä säädettyillä perusteilla erikseen. Erityisestä syystä myös välituomiolla ratkaistua kysymystä voidaan arvioida uudelleen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä loka-kuuta 2006.

Oikeusministeri *Leena Luhtanen*

N:o 244**Laki****oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 2006

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 14—16 § ja 29 luku,
 sellaisina kuin niistä ovat 15 luvun 15 ja 16 § laissa 21/1868 sekä 29 luku osaksi mainitussa
 laissa ja laissa 362/1960,

muutetaan 6 luvun 5 §:n 2 momentti, 12 luvun 33 §, 14 luvun 6 ja 7 § sekä 17 luvun 9 §:n
 2 momentti ja 36 sekä 45 §,

sellaisina kuin ne ovat, 6 luvun 5 §:n 2 momentti laissa 1052/1991, 12 luvun 33 § ja 17
 luvun 9 §:n 2 momentti laissa 690/1997, 14 luvun 6 ja 7 § mainitussa laissa 362/1960 sekä
 17 luvun 36 § laissa 571/1948 ja mainitussa laissa 690/1997 ja 45 § mainitussa laissa 571/1948
 sekä laeissa 494/1969 ja 783/2005, sekä

lisätään 2 luvun 6 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 1052/1991, uusi 2 momentti
 seuraavasti:

2 luku

Päätösvaltaisudesta

6 §

Ratkaistaessa rikosasiaa oikeudenkäynnistä
 rikosasioissa annetun lain (689/1997) 5 a
 luvussa tarkoitettussa kirjallisessa menette-
 lyssä käräjäoikeus on päätösvaltainen, kun
 siinä on yksin puheenjohtaja.

6 luku

Riita-asian pääkäsittely

5 §

Jos pääkäsittelyä ei voida toimittaa yhden
 päivän kuluessa, istunto saadaan keskeyttää.
 Istuntoa on jatkettava, mikäli mahdollista,
 perättäisinä päivinä. Jos tämä ei ole mahdol-
 lista, asiaa on käsiteltävä vähintään kahtena
 arkipäivänä viikossa, jollei käsittelyä 10 §:n
 nojalla lykätä.

12 luku

Asianosaisista

33 §

Tuomioistuimeen tuotavaksi määrätty
 asianosainen tai kuultava saadaan ottaa säi-
 löön. Vapaudenmenetyksellä saa kuljetusaikoi-
 neen kestää enintään viisi vuorokautta. Va-
 paudenmenetyksellä ei saa kuitenkaan kestää
 pitempään kuin oikeudenkäynnin järjestämi-
 sen turvaamiseksi on välttämätöntä.

Todistajan säilöön ottamisesta säädetään
 17 luvun 36 §:ssä.

14 luku

Asian käsittelystä oikeudessa

6 §

Tuomioistuimen puheenjohtaja on velvol-
 linen valvomaan järjestyksen noudattamista
 istunnossa ja antamaan tätä varten tarvittavat
 määräykset. Puheenjohtaja voi määrätä istun-
 tosalista poistettavaksi sen, joka häiritsee
 käsittelyä tai käyttäytyy muutoin sopimatto-
 masti.

7 §

Joka

1) ei noudata puheenjohtajan 6 §:n nojalla antamia määräyksiä,

2) käyttää istunnossa tai tuomioistuimeen annettussa kirjoituksessa tuomioistuimen arvoa loukkaavaa tai muutoin sopimatonta puhe- tai kirjoitustapaa taikka

3) muutoin häiritsee käsittelyä tai käyttäytyy sopimattomasti,

voidaan tuomita maksamaan enintään 1 000 euron suuruinen järjestyssakko.

Jos 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa järjestyssakko ei ole riittävä toimenpide häiriön poistamiseksi, tuomioistuin voi määrätä siellä henkilökohtaisesti läsnä olevan otettavaksi välittömästi säilöön ja pidettäväksi säilössä enintään 24 tunnin ajan. Säilöön otettu henkilö on laskettava vapaaksi heti, kun hänen säilössä pitämisensä ei enää ole välttämätöntä oikeudenkäynnin häiriöttömän kulun turvaamiseksi. Jos asianosainen otetaan säilöön, tuomioistuimen on harkittava, voidaanko asian käsittelyä asianosaisen poissaolosta huolimatta jatkaa.

Tuomioistuin määrää 1 ja 2 momentissa tarkoitettut seuraamukset omasta aloitteestaan. Seuraamuksen määrääminen ei estä nostamasta syytettä samasta teosta, jos siitä on muualla laissa säädetty rangaistus. Järjestyssakkoa ja säilöön ottamista koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla.

17 luku

Todistelusta

9 §

Silloin, kun todiste on otettu vastaan asianosaisen poissa ollessa, todiste on asianosaisen saapuvilla ollessa otettava vastaan uudelleen, jollei sen vastaanottamiselle ole estettä ja jollei 7 §:stä tai oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 6 luvun 3 a §:stä muuta johdu. Jos todistetta ei oteta vastaan uudelleen, tuomioistuimen on tehtävä siitä selko asiassa kertyneen oikeudenkäyntiaineiston perusteella.

36 §

Jos todistaja jää pois ilman laillista estettä tai poistuu luvatta, todistaja tuomitaan asetettuun uhkasakkoon ja tuomioistuin voi määrätä todistajan tuotavaksi heti tuomioistuimeen, jollei asian käsittelyä päätetä jatkua myöhemmin. Jos asian käsittelyä päätetään jatkua toisessa istunnossa, on asetettava korkeampi uhkasakko tai, jos aihetta on, määrättävä hänet tuotavaksi. Tuotavaksi määrätty todistaja saadaan ottaa säilöön. Vapaudenmenetyksessä tässä momentissa tarkoitettusta syystä saa kuljetusaikoinen kestää enintään viisi vuorokautta. Vapaudenmenetys ei saa kuitenkaan kestää pitempään kuin oikeudenkäynnin järjestämisen turvaamiseksi on välttämätöntä.

Jos todistajan tai muun todistelutarkoituksessa henkilökohtaisesti kuultavan käyttäytymisen perusteella on aihetta olettaa, ettei hän tule noudattamaan kutsua saapua tuomioistuimeen, tuomioistuin voi määrätä hänet tuotavaksi istuntoon.

Kun 1 tai 2 momentissa tarkoitettu henkilö on tuotu tuomioistuimeen, asetettua uhkasakkoa ei saa tuomita.

Oikeuteen tämän pykälän nojalla tuotavaksi määrätty henkilö vastaa tuomisesta aiheutuneista kustannuksista.

45 §

Tuomioistuin voi määrätä rikosasian vastaajan mielentilan tutkittavaksi, jos:

1) tuomioistuin on oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 11 luvun 5 a §:n mukaisessa välituomiossaan todennut rikosasian vastaajan menetelleen syytteessä kuvulla rangaistavaksi säädettyllä tavalla;

2) vastaajan mielentilan tutkiminen on perusteltua; ja

3) vastaaja suostuu mielentilatutkimukseen tai hän on vangittuna tai häntä syytetään rikoksesta, josta voi seurata ankarampi rangaistus kuin vuosi vankeutta.

Tuomioistuin voi syyttäjän taikka rikoksesta epäillyn tai tämän edunvalvojan esityksestä määrätä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa säädettyin edellytyksin epäillyn mielentilan tutkittavaksi jo esitutinnan aikana tai ennen pääkäsittelyä, jos rikoksesta epäilty on tunnustanut syyllistyneensä rangaistavaksi säädettyyn tekoon tai jos mielentilatutkimuksen tarve on muutoin selvä. Tuomioistuimen

päätösvaltaisuudesta ja istunnon pitämisestä tässä momentissa tarkoitettua päätöstä tehtäessä säädetään pakkokeinolain 1 luvun 9 §:n 2 momentissa.

Ennen kuin tehdään rikoslain 2 c luvun 11 §:ssä tarkoitettu päätös koko rangaistusajan suorittamisesta vankilassa, syytetyn mielentila on määrättävä tutkittavaksi. Tuomioistuimen on samalla pyydettävä lausunto siitä, onko syytettyä pidettävä erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle.

Rikoslain 2 c luvun 12 §:ssä tarkoitettua koko rangaistusajan vankilassa suorittamisen uutta käsittelyä varten on Helsingin hovioi-

keuden pyydettävä lausunto siitä, onko koko rangaistusaikaa suorittavaa enää pidettävä erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle.

Mielentilan tutkimista koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla. Mielentilatutkimukseen määrätty saa kannella päätöksestä. Kantelulle ei ole määräaikaa. Kantelu on käsiteltävä kiireellisenä.

Mielentilan tutkimisesta ja sitä varten sairaalaan ottamisesta säädetään erikseen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä loka-kuuta 2006.

Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Leena Luhtanen*

N:o 245

Laki**esitutkintalain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 2006

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä huhtikuuta 1987 annetun esitutkintalain (449/1987) 5 §:n 1 momentti ja 40 §:n 4 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat, 5 §:n 1 momentti laissa 645/2003 ja 40 §:n 4 momentti laissa 427/2003, sekä
lisätään 4 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 645/2003, uusi 4 momentti seuraavasti:

4 §

Syyttäjä voi tutkinnanjohtajan esityksestä myös määrätä, että esitutkinta lopetetaan, jos tutkinnan jatkamisesta aiheutuvat kustannukset olisivat selvässä epäsuhteessa tutkittavana olevan asian laatuun ja siitä mahdollisesti odotettavaan seuraamukseen, taikka jos jo suoritettujen esitutkintatoimenpiteiden perusteella on varsin todennäköistä, että syyttäjä tulisi jättämään syytteen nostamatta muulla kuin 3 momentissa mainitulla perusteella. Esitutkinnan lopettaminen edellyttää lisäksi, ettei tärkeä yleinen tai yksityinen etu vaadi esitutkinnan jatkamista. Esitutkinta on kuitenkin aloitettava uudelleen, jos siihen asiassa ilmenneiden uusien seikkojen vuoksi on perusteltua syytä.

5 §

Esitutkinnassa selvitetään:

- 1) rikos, sen teko-olosuhteet, sillä aiheutettu vahinko ja siitä saatu hyöty, ketkä ovat asianosaisia ja muut syytteestä päättämistä varten tarvittavat seikat;
- 2) asianomistajan yksityisoikeudellinen vaatimus, jos hän oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 3 luvun 9 §:n nojalla on pyytänyt syyttäjää ajamaan hänen vaatimustaan;
- 3) mahdollisuudet rikoksella saadun omaisuuden palauttamiseksi ja rikoksen johdosta tuomittavan menettämisseuraamuksen tai asianomistajalle tulevan vahingonkorvauksen täytäntöönpanemiseksi; sekä
- 4) suostuuko asianomistaja asian käsittelemiseen käräjäoikeudessa oikeudenkäynnistä

rikosasioissa annetun lain 5 a luvussa tarkoitettussa kirjallisessa menettelyssä ja aikooko myös rikoksesta epäilty suostua tähän menettelyyn.

kosasioissa annetun lain 2 luvun 1 §:n nojalla määrätyle puolustajalle ja asianomistajalle mainitun luvun 1 a §:n nojalla määrätyle oikeudenkäyntiavustajalle on lähetettävä jäljennös esitutkintapöytäkirjasta.

40 §

Rikoksesta epäillylle oikeudenkäynnistä ri-

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä loku-
kuuta 2006.

Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Leena Luhtanen*

N:o 246

L a k i**pakkokeinolain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 2006

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä huhtikuuta 1987 annetun pakkokeinolain (450/1987) 1 luvun 15 §:n 2 momentti, 21 §:n 2 momentti ja 22 §:n 3 momentti sekä 5 a luvun 6 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 21 §:n 2 momentti laissa 693/1997 ja 22 §:n 3 momentti ja 5 a luvun 6 §:n 2 momentti laissa 646/2003, seuraavasti:

1 luku	varattava tilaisuus käyttää avustajaa vaatimusta käsiteltäessä.
Kiinniottaminen, pidättäminen ja vangitseminen	-----
15 §	21 §
<i>Läsnäolo vangitsemisvaatimusta käsiteltäessä</i>	<i>Määräajan asettaminen syytteen nostamista varten</i>

Vangittavaksi vaadittua, joka on pidätetty, on kuultava henkilökohtaisesti vangitsemisvaatimuksesta. Jos tuomioistuin harkitsee soveliaaksi, kuuleminen voi tapahtua vangittavaksi vaaditun olematta läsnä istuntosalissa käyttäen videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa teknistä tiedonvälitystapaa, jossa käsitteilyyn osallistuvilla on puhe- ja näköyhteys keskenään. Jos tuomioistuin pitää sitä tarpeellisena, vangittavaksi vaadittu on tuotava tuomioistuimeen. Vangittavaksi vaaditulle on

Jos syytteen nostamiselle määrätty aika osoittautuu liian lyhyeksi, tuomioistuin voi syyttäjän mainitun ajan kuluessa tekemästä pyynnöstä pidentää määräaika. Vangitulle ja hänen avustajalleen on varattava tilaisuus tulla kuulluksi pyynnöstä. Vangittua on kuultava henkilökohtaisesti, jos vangittu niin haluaa. Jos tuomioistuin harkitsee soveliaaksi, kuuleminen voi tapahtua vangitun olematta läsnä istuntosalissa käyttäen videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa teknistä

tiedonvälitystapaa, jossa käsittelyyn osallistuvilla on puhe- ja näköyhteys keskenään. Jos tuomioistuimella on tarpeellisenä, vangittu on tuotava tuomioistuimeen.

22 §

Vangitsemisasian uudelleen käsittely

Vangitulle ja hänen avustajalleen sekä asianomaiselle pidättämiseen oikeutetulle virkamiehelle on varattava tilaisuus tulla kuuluksi vangitsemisasiaa uudelleen käsiteltäessä, jollei vangittu tai pidättämiseen oikeutettu virkamies ilmoita, ettei kuuleminen ole tarpeen. Vangittua on kuultava henkilökohtaisesti, jos vangittu niin haluaa tai hänen kuulemiseensa asian selvittämiseksi on muutoin syytä. Jos tuomioistuin harkitsee soveliaaksi, kuuleminen voi tapahtua vangitun olematta läsnä istuntosalissa käyttäen videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa teknistä tiedonvälitystapaa, jossa käsittelyyn osallistuvilla on puhe- ja näköyhteys keskenään. Jos tuomioistuin pitää sitä tarpeellisenä, vangittu on tuotava tuomioistuimeen.

Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

5 a luku

Telekuuntelu, televalvonta ja tekninen tarkkailu

6 §

Lupa-asian käsittely tuomioistuimessa

Pidättämiseen oikeutetun virkamiehen vaatimus on otettava tuomioistuimessa käsiteltäväksi viipymättä vaatimuksen tehneen tai hänen määräämänsä virkamiehen läsnä ollessa. Käsittely voidaan myös toteuttaa käyttäen videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa teknistä tiedonvälitystapaa, jossa käsittelyyn osallistuvilla on puhe- ja näköyhteys keskenään. Asia ratkaistaan kuulematta rikoksesta epäiltyä taikka teleliittymän, teleosoitteen tai telepäätelaitteen taikka kuunneltavan tai katseltavan tilan haltijaa. Käsiteltäessä 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua asiaa teleliittymän tai teleosoitteen haltijalle on kuitenkin varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jollei siihen tutkinnallisista syistä ole estettä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä loka-kuuta 2006.

Oikeusministeri *Leena Luhtanen*

N:o 247

Laki**käräjäoikeuslain 17 §:n muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 2006

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun käräjäoikeuslain (581/1993) 17 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 774/2002, seuraavasti:

17 §

Laamanni voi määrätä:

1) virassa kaksi kuukautta olleen notaarin käsittelemään ja ratkaisemaan käräjäoikeuden kansliassa:

a) maakaaren (540/1995) 5 luvun 1 §:ssä tarkoitettuja kirjaamisasiota;

b) hakemusasioita;

c) oikeudenkäämiskaaren 5 luvun 3 ja 14 §:ssä tarkoitettuja asioita; sekä

2) virassa neljä kuukautta olleen notaarin tekemään saamista koskevassa yksinkertaisessa riita-asiassa oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 27 a §:ssä tarkoitettuja ratkaisuja sekä toimimaan käräjäoikeuden puheenjohtajana:

a) yhden tuomarin istunnossa hakemusasiassa;

b) yhden tuomarin istunnossa rikosasiassa ja sakon muuntorangaistusasiassa; ei kuitenkaan käsiteltäessä pakkokeinolain (450/1987) mukaisia vangitsemis- ja matkustuskieltoasioita;

c) saamista koskevassa yksinkertaisessa riita-asiassa suullisessa valmistelussa ja yhden tuomarin pääkäsitelyssä; ja

d) oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 5 a luvussa tarkoitettussa kirjallisessa menettelyssä, jossa tällöin rangaistukseksi ei kuitenkaan voida tuomita ankarampaa rangaistusta kuin sakkoo.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä loka-kuuta 2006.

Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 2006

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**Oikeusministeri *Leena Luhtanen*

N:o 248

Laki**sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 2006

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakon täytäntöönpanosta 9 päivänä elokuuta 2002 annetun lain (672/2002) 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1206/2005, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädettyssä järjestyksessä pannaan täytäntöön seuraavat seuraamukset:

1) rikoslain (39/1889) 2 a luvun 3 §:n 1 momentin mukaisesti päiväsakoin vahvistettu sakko sekä uhkasakko, yhteisösakko, rikesakko ja kurinpitosaakko (*sakko*);

2) sotilaskurinpitolain (331/1983) 44 §:n 2 momentissa ja 45 b §:ssä tarkoitettu maksu;

3) omaisuuden tai rahamäärään kohdistuva menettämisseuraamus;

4) rikokseen perustuva valtiolle tuomittu korvaus;

5) muussa kuin rikosasiassa valtiolle tuomittu korvaus, jos virallinen syyttäjä on esiintynyt siinä virkansa puolesta;

6) valtiolle tuomittu korvaus, joka perustuu sen varoista suoritettujen oikeudenkäyntiin liittyvien kustannusten korvaamiseen;

7) rikosvahinkolain (1204/2005) 31 §:n mukaiseen valtion takautumisoikeuteen perustuva saaminen vahingosta vastuussa olvalta ja saman lain 42 §:n 2 momentissa tarkoitettuun takaisinperintää koskevaan päätökseen perustuva valtion saaminen korvauksen saajalta;

8) oikeudenkäymiskaaren 14 luvun 7 §:ssä tarkoitettu järjestyssakko.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä loka-kuuta 2006.

Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 2006

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**Oikeusministeri *Leena Luhtanen*

N:o 249

Laki**sotilasoikeudenkäyntilain 3 §:n muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 2006

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 25 päivänä maaliskuuta 1983 annetun sotilasoikeudenkäyntilain (326/1983) 3 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 375/1990, seuraavasti:

3 §

Edellä 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun käräjäoikeuden käsitellessä sotilasoikeudenkäyntiasiaa tuomioistuimessa on puheenjohtaja ja kaksi sotilasjäsentä. Puheenjohtajana toimii laamanni tai käräjätuomari niin kuin käräjäoikeuden työjärjestyksessä määrätään. Asia käsitellään tässä kokoonpanossa myös oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain

(689/1997) 5 a luvussa tarkoitetussa kirjallisessa menettelyssä. Kurinpitovalitusasioita käsitellessään tuomioistuin on päätösvaltainen myös, kun siinä on yksin puheenjohtaja.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä loka-kuuta 2006.

Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 2006

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**Oikeusministeri *Leena Luhtanen*

HE 271/2004
 LaVM 1/2006
 EV 6/2006

JULKAISIJA: OIKEUSMINISTERIÖ

N:o 243—249, 2 arkkia